І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 205. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 31-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1964 No. 205. VOL. LXXI

У БОЛІВІЇ ЗАВОРУШЕННЯ, ОБВИНУВАЧУЮТЬ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНУ

Ля Паз, Болівія. — 29-го жовтня болівійський уряд вирішив зірвати дипломатичні зв'язки із комуністичною Чехо - Словаччиною, оскаржуючи чеський уряд в тому, що постачає болівійським революціонерам зброю а чеська амбасада заохочує болівійців до протидержавних виступів. В урядовому комунікаті говориться про те, що болівійські вуглекопи були „дуже добре озброєні новою зброєю, випродукованою в Чехо - Словаччині" та брали участь в атаці на копальняний центр в Оруро. Уряд мусів вислати військо, щоб успокоїти бунт. В цих боях дві цивільні особи були вбиті, а 17 поранено. Також протиурядові демонстранти в Ля Паз були озброєні чеською зброєю. Деякий час студенти тримали як закладників 12 осіб, між ними і 4-ох армійських старшин, але коли проти них виступили урядові військові відділи, студенти піддалися. Під час заворушень демонстранти атакували урядові будинки, бібліотеки та приміщення редакції „Ля Насіон". В урядовому звіті говориться про те, що чеська амбасада мала зв'язки з місцевими комуністами, які були спричинниками заворушень. Уряд вирішував зірвати дипломатичні зв'язки в присутності президента Віктора Паз Естенсора. Міністер закордонних справ Фернандо Ітуральде сказав, що він зарядить, щоб чеський посол залишив Болівію. Урядові війська привернули порядок в Оруро 29-го жовтня. Згідно з урядовими повідомленнями в цих заворушеннях вбито в цілій країні 30 осіб. Найповажніший бій був між Оруро і Катаві, де військо зустрілося з ворохобниками. Оруро має 215 000 мешканців і є віддалене від Ля Паз 143 милі. В Ля Паз товпа разом із студентами грабувала бюра міністерства здоров'я. В місті Кочабальба студенти пошкодили бюра щоденника „Пренза Лібре", та обкидали камінням Болівійсько - Американський Центр. Поліція відогнала їх від будинку слізним газом. Повстанці захопили були радіову станцію та закликали до страйку вуглекопів і до підтримки „народної революції" проти уряду президента Віктора Паза Естенсора. Тут треба згадати, що копальні в Оруро є керовані колишнім Президентом Хуаном Лечіном Оквендом, що зірвав із теперішнім президентом Пазом ще в 1961-му році. Він та інші противники теперішнього уряду бойкотували вибори в травні цього року, коли президент Паз був перевибраний на другу каденцію. Уряд минулого місяця був виявив змову на вбиття теперішнього президента. 34-ох противників теперішнього уряду вигнали з країни за ту змову і в Болівії заведено помірковане обмеження громадянських прав. Комуністи використовують ситуацію, і так прийшло до цих кривавих заворушень.

Американський космічний корабель зможе приземлюватись, як і совєтський „Восход"

Балтимор. — Американська Аґенція для космічних летів розробляє від довшого часу проблему приземлення космічного корабля — замість дотеперішнього „приводнення" його після лету. Вже понад рік американські інженери працюють над новим типом двоособової космічної кабіни. У ній залога зможе приземлитись, як і найновіша совєтська кабіна „Восход", що осіла з допомогою системи ракет, які різко сповільнюють швидкість падіння кабіни. В центрі для випробувань космічних кабін, Гюстоні, Тексас, провадяться успішні досліди над приземленням космічної кабіни з допомогою легкоспаду - парашуту. Ці кабіни скидають з літаків та із спеціяльної вежі. Наслідки настільки задовільні, що вже послано пропозицію до Вашинґтону, щоб кабіна „Джемінай" під час наступного лету була приземлена безпосередньо на сушу, а не на воду. Легкоспад для приземлення космічних кабін обладнаний так, що ним можна керувати, себто посадити кабіну там, де буде найкраще для астронавтів. Про ці нові технічні заходи повідомив на пресконференції в Балтиморі керівник проєкту „Джемінай" Шарлз Мет'юз. Там були присутні також два астронавти призначені для лету в кабіні „Джемінай": Ґріссом і Юнґ та їхні два колеґи, які контролюватимуть той лет із землі — астронавти Шірра і Стеффорд. Американські астронавти вивчають і можливості лету в кабіні без спеціяльних скафандрів, як летіли три останні совєтські космонавти в кабіні „Восход". Встановлено, що в американській кабіні типу „Джемінай" вони можуть летіти без спеціяльних „космічних костюмів".

Ніксон сподівається, що республіканці здобудуть 5 нових сенаторських місць

Колюмбус, Огайо. — Колишній віце - президент Ричард М. Ніксон заявив на пресовій конференції, що цього року республіканці напевно здобудуть принаймні 5 нових сенатських становищ в стейтах Огайо, Тексас, Вайомінґ, Оклагома і Невада. Він передбачає, що республіканці зможуть ще відобрати дальші два сенаторські становища від демократів в Ню Джерзі, перемігши сенатора - демократа Гаррісона А. Вілліямса та демократа Томаса Е. Дадда в Коннектикаті. На його думку сенатор Кеннет Б. Кіттінґ в Ню Йорку переможе демократичного противника Роберта Ф. Кеннеді, а сенатор Гю Скатт втримається також на своєму пості. Ніксон відмовився сказати, скільки нових губернаторських становищ здобудуть республіканці, але він гадає, що це число буде більше від новоздобутих сенаторських постів.

Американський експорт у вересні становив рекордову суму $2,271,200,000

Вашингтон. — Департамент Торгівлі повідомляє, що експорт ЗДА у вересні ц. р. збільшився на 9 відсотків в порівнянні з місяцем серпнем і становив $ 2,271,200,000. В цілій третій чверті експорт виносив $ 25,870,000,000 в річному відношенні, на 6 відсотків більше як в другій чверті цього року. З цього виходить, що експорт знов почав збільшуватися в порівнянні з початком цього року, коли він сповільнив був темп свого росту. Але нові обмеження для імпорту в Англії, які ввів англійський уряд з Партії Праці можуть знову сповільнити експорт цієї країни. В числі про вересневий експорт не є узгляднене число тих товарів, які вивезено із ЗДА титулом військової допомоги закордонним країнам. Цей експорт виносив у вересні $ 54,400,000.

В РОКОВИНИ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

Львів — столиця Західньої України

УРОЧИСТИМИ АКАДЕМІЯМИ І КОНЦЕРТАМИ УКРАЇНЦІ ЗДА І КАНАДИ ВІДЗНАЧАЮТЬ РОКОВИНИ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

46-ліття Листопадового Зриву, коли влада у Львові перейшла від австрійських окупантів до українських рук, масово відзначуватимуть українці у ЗДА й Канаді в найближчому часі, в багатьох випадках поєднуючи цьогорічні святкування з відзначенням 50-ліття УСС-ів та 20-ліття бою під Бродами.

Заходами Комітету Об'єднаних Американсько - Українських Організацій Ню Йорку, Відділ УККА, тут відбудеться в неділю 1-го листопада, в Вашинґтон Ірвінґ гай скул, о 6.30 год. вечора, святкування цих визначних дат у новій українській історії. Виступатимуть отаман Теодор Рожанковський — перший командант УСС-ів, д-р Володимир Калина — колишній старшина УСС-ів, а відомий уже широкій публіці „Театр у П'ятницю" з Філядельфії, під керівництвом реж. Володимира Шашаровського, покаже 5-картинний монтаж „Листопад 1918 року", в якому відображено тогочасні події у Львові; при фортепіяні — Лідія Бульба. Перед цим, 31-го жовтня, у церкві св. Юра, о 8.00 вечора буде Листопадова Панахида за поляглих героїв. Крім цих головних святкувань у Ню Йорку, ще в п'ятницю 30-го жовтня, у залі Літературно - Мистецького Клюбу відбудеться вечір, присвячений 50-річчю Леґіону УСС, влаштовуваний Спілкою Українських Журналістів в Америці. У програмі цього вечора — доповідь, мистецька частина та показ світляних образків Е. Козака на тему стрілецьких пісень.

У місті Ню Гейвен, Конектикат, 31-го жовтня о 6.30 вечора відбудеться в авдиторії Української Католицької Церкви Святкова Академія, організована Відділом УККА, Відділом ОбВУА та Громадським Комітетом. Академія присвячена Листопадовому Зривові, УСС-ам і 20-літтю бою під Бродами. Багату мистецьку програму попередить промова генерала Павла Шандрука. По Академії — святкова Зустріч. У сам день 1-го листопада там же, в Ню Гейвені, в українській католицькій церкві св. Михаїла, о год. 11.15, розпочнеться Богослуження в намірені українського народу та буде потім відправлена Панахида за спокій душ видатних українських діячів.

Для українців Ров Айленду і Массачусетс 1-го листопада о 4-ій год. по полудні, в церковній залі при вулиці Блекстон у Вунсакет, відбудеться Листопадовий Концерт, заходами Організацій при Українській Католицькій Парафії та заходами 25-го Відділу Союзу Українок Америки.

31-го жовтня о 7.30 вечора в українській католицькій каплиці в Нюарку буде відслужений відповідний Урочистий Молебень, а потім відбудеться Листопадовий Апель, у приміщенні української парафіяльної школи при Сенфорд евеню. На ці урочистості в Нюарку запрошують всю громаду Відділ ОбВУА, Станиця кол. Вояків І УД УНА, Відділ кол. Вояків УПА.

Українці Шикаґа й околиць у суботу 31-го жовтня, після Панахиди о 6.30 вечора в Катедрі св. Миколая — перейдуть масово до авдиторії школи св. Миколая, щоб узяти участь у старанно підготованому Листопадовому Святі, що відбудеться заходами Ліґи Американців Українського Походження та Українських Комбатантських Організацій міста Шикаґо.

У місті Гартфорд, Конн., заходами Відділу УККА, при співучасті Комбатантських і Молодечих Організацій, влаштовано Свято Листопаду, УСС та 20-ліття бою під Бродами, в залі Бирнс Скул, дня 1-го листопада, о 4-ій г. по полудні. 31 жовтня о 8-ій г. вечора в Гартфорді влаштовують „Стрілецькі Вечорниці".

У Картерет, Ню Джерзі, під час святкування золотого ювілею української православної церкви св. влмч. Димитрія, відбудеться 1-го листопада о год. 4-ій, у Громадському Осередку Святковий Бенкет із спеціяльним відзначенням Листопадових Роковин.

У Пасейку, Ню Джерзі, в Українській Централі, о 6-ій вечора відбудеться відзначення Листопадового Зриву, з великою програмою, старанням Відділу УККА.

Листопадове свято відбудеться у Джерзі Сиґі, у неділю 1-го листопада, о 4-ій г. по полудні, в Українському Народному Домі. У програмі: доповідь д-ра Р. Криштальського, а в художній частині — пісні у виконанні Ганни Шерей, Лева Рейнаровича та його хору з Бруклину.

Подібні святкування відбудуться по всіх більших і менших українських скупченнях у ЗДА і в Канаді. Вони є знаменним виявом пошани і любови українців за океаном до тих, які творили найновішу українську історію та продовжують змагання за святе діло України. Велика участь у програмах святкувань української молоді, здебільшого вже тут народженої, показує також, що старші поволі передають несхильні прапори національної християнської України в молоді руки для продовження визвольної боротьби.

СЕНАТОР ҐОЛДВОТЕР ЗАПОВІДАЄ МАКСИМАЛЬНІ ЗУСИЛЛЯ ДЛЯ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ Й ІНШИХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Сенатор Беррі Ґолдвотер

Вашингтон. — Сенатор Беррі Ґолдвотер, республіканський кандидат на президента З'єдинених Держав Америки та відомий із свого безкомпромісового відношення до большевизму, в новій заяві з нагоди „Тижня Волі" заповів максимальні мирні зусилля для визволення України та інших поневолених Москвою націй. Свою заяву в цій справі переслав сенатор Ґолдвотер телеграмою 25-го жовтня ц. р. до голови Українського Відділу в Крайовому Комітеті Республіканської партії, адв. Володимира Томи Дармопрая в Філядельфії, виясняючи рівночасно свою відсутність на відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні та потверджуючи своє дальше зацікавлення випуском Шевченківської поштової марки. Текст телеграми сен. Ґолдвотера в англійському оригіналі й українському перекладі звучить:

Walter T. Darmopray,
Philadelphia

As we enter Liberty Week, October 25-31, I want you — as a leader in the Ukrainian American community — to know that I fully support the Republican Party Platform of 1964 on the liberation of captive nations As President I would see that the issues of Ukrainian independence and self-determination will be raised in the United Nations. Because of the marriage of my daughter on June 27, I regret that I was unable to participate in the unveiling of the Taras Shevchenko statue in Washington. However, you know of my continuing interest in the issuance of a Shevchenko Freedom Stamp, in the surcease of Soviet-Russian genocide of the Ukrainian Orthodox and Catholic Churches, and in the creation of a special House Committee on the captive nations. I shall use every peaceful means — economic, diplomatic, persuasive, moral — to advance the freedom of the people of Ukraine. We, who are committed to liberty abroad as well as at home, must work together to achieve our common objectives. We can begin now during our observances of Liberty Week and God willing, continue following the November elections until all peoples once again are free. Barry Goldwater

Володимир Т. Дармопрай,
Філядельфія.

Вступаючи в Тиждень Волі 25 - 31 жовтня, я бажаю, щоб Ви — як лідер в Українсько - Американській Громаді — знали, що я в цілому піддержую плятформу Республіканської партії з 1964-го року в справі визволення всіх поневолених націй. Бувши президентом, я подбав би, щоб справа української незалежности і самовизначення була видвигнена в Об'єднаних Націях. З уваги на весілля моєї дочки 27-го червня я, на жаль, не мав можливости взяти участь у відкритті пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні. Проте, Ви знаєте про моє постійне зацікавлення випуском Шевченківської марки волі, в припиненні совєтсько - російського народовбивства українських Православної і Католицької Церков та в створенні спеціяльного Конґресу Комітету для Поневолених Націй. Я вжив би всіх мирних засобів — господарських, дипломатично - переконувальних, моральних — для двигнення вперед волі народу України. Ми, що віддані волі за кордоном як і в себе дома, мусимо працювати разом, щоб досягнути наші спільні цілі. Ми можемо це почати тепер, під час відзначування Тижня Волі, та при Божій Волі продовжувати після листопадових виборів, аж доки всі народи знову будуть вільні.
— Беррі Ґолдвотер.

Індійський президент виїде назустріч Папі

Ню Делі. — Офіційно проголошено, що президент Індії Сарвепаллі Радакрішнан виїде назустріч Папі Павлові УІ до Бомбаю 2 грудня ц. р., куди Папа прибуде на 38-ий Міжнародний Евхаристичний Конґрес. Рішення індійського уряду вшанувати Папу персональним привітанням індійського президента було відповіддю на завзяту кампанію, яку гіндуські екстремісти повели проти відвідин Папи, як нібито проти „релігійної пропаганди" збоку Католицької Церкви, місійної роботи католиків серед буддистів і членів інших східних визнань і т. п. Гіндуські екстремісти вимагали навіть, щоб індійський уряд заявив, що відвідини Папи на Евхаристичному Конґресі не бажані.

Американське видання поезій Джана Кітса появилося з дереворитами Я. Гніздовського

Ню Йорк. — Американське видавництво Томаса І. Кровелла в Ню Йорку видало під наголовком „Поемс оф Джан Кітс" книжку поезій видатного англійського поета - романтика Джана Кітса (1795-1821), вибір віршів до якої зробив і передмовою попередив американський поет Стенлі Куніц. Книжка вийшла в мистецькому оформленні відомого українського графіка Якова Гніздовського із його оригінальними, зробленими спеціяльно для цього видання дереворитами перед заголовною сторінкою і перед кожним окремим розділом збірки. Крім вміщених у збірці дев'ятьох дереворитів, Якову Гніздовському належить також мистецьке оформлення суперобкладинки. В довідці від видавництва подано біографічні дані про Якова Гніздовського і його мистецькі студії, як і те, що цей видатний український мистець репрезентований своїми працями в постійних колекціях Музею Мистецтв у Бостоні, в Конґресовій Бібліотеці ЗДА, Інформаційній Службі та в багатьох інших музеях і колекціях Америки.

Інж. Роман Яримович переобраний на голову організації лісників

Ню Йорк. — 17 ц. м. Об'єднання українських лісників і деревників (ОБУЛІД) переведо в Ню Йорку свої звичайні річні Загальні Збори, які були вже 18-ими з часу заснування тієї організації. До Президії Зборів обрано інж. Б. Лучаковського з Філядельфії й інж. І. Вінтоняка з Ню Йорку. Наспіли численні привіти й уповноваження з різних закутин ЗДА, Канади, Европи й Арґентини. Після коротких ділових нарад переобрано попередню Управу з інженером Романом Яримовичем, як „лісмайстром", у проводі. Опісля відбулася розвагова частина з'їзду із спільною вечерою лісників та їхніх родин.

ПІВНІЧНИЙ В'ЄТНАМ ТВЕРДИТЬ, ЩО ЗДА БОМБАРДУВАЛИ ЙОГО

Токіо. — Комуністичний Північний В'єтнам проголосив через своє радіо в Ганой, що американські літаки й воєнні кораблі знову бомбардували його територію. Конкретно північно - в'єтнамський уряд твердить, що в середу 28 жовтня о год. 10 перед пол. три джетові літаки і 5 бомбовиків типу Т-28, летючи від сторони Ляосу обкидали бомбами й ракетами узбережжя в провінції Квангбінг за несповна півтори милі вглиб північно - в'єтнамської території. В тому самому дні — твердять в'єтнамські комуністи — о год. 11 ночі три американські воєнні кораблі острілювали північно - в'єтамський берег, після чого втекли. Північно-в'єтнамський уряд не подає докладно, що саме було бомбардоване, які наслідки бомбардування і що безпосередньо спричинило ту воєнну акцію, а обмежується тільки до лайки і „строгого протесту" проти того „нового акту аґресії". Американські чинники негайно спростували, що ніяких американських воєнних кораблів не було в тому часі недалеко північно - в'єтнамських берегів та що американські джети, стаціоновані в Південному В'єтнамі, ніяких операцій проти Північно-в'єтнамської території не переводили. Однак західні кореспонденти не виключають, що південно - в'єтнамське летунство, яке розпоряджає бомбовиками типу Т-28 американської продукції, могли зробити рейд на прикордонну смугу, яка є місцем найживішої комунікації між Північним В'єтнамом та південно - в'єтнамськими комуністичними партизанами. При цій нагоді газети пригадують, що американські нищильники перевели відплатну акцію проти Північного В'єтнаму 5 серпня ц. р., а також острілювали і затопили деякі північно - в'єтнамські торпедні човни нічччю 18 вересня ц. р.

Лідер опозиції в Британії, кол. прем'єр Гюм, сформував свій „уряд" в парляменті

Лидон. — Колишній британський прм'єр Ален Даглес Гюм, який, програвши вибори в користь Партії Праці став автоматично лідером „опозиції ІІ Королівської Величности", сформував вже свій парляментарний „уряд в тіні", що його проте, відхиляючись від традиції, назвав скромно „Дорадчою комісією партії". Всі її члени сидять у першому ряді палати громад і кожний з них є речником партії в спеціяльних справах. Гюм скріпив Консервативну партію притягнувши до тієї Дорадчої комісії двох колишніх британських міністрів в уряді Мекміллена, які відмовилися були співпрацювати з ним, Гюмом, в його уряді. Це колишній лідер Консервативної партії Айен МекЛід і Інок Повелл. Зрештою, колишній канцлер скарбу — Реджіналд Мавдлінґ виступатиме в справах фінансів країни, Едвард Гіт, колишній президент Торговельної Ради, буде речником опозиції в усіх торговельних справах, кол. мін. закор. справ і кол. лідер палати гро мад— і колишній лідер палати громад Селвин Ллойд буде займатися справами парляментарної процедури. З інших широко відомих державних мужів з консервативної партії, які будуть у проводі опозиції, є кол. міністер колоній Дункан Сандіс, кол. міністер оборони Пітер Торнікрофт і інші. Тому, що теперішній уряд Гарольда Вільсона має тільки 4 голоси більшости і ніхто в Британії та поза нею не ворожить йому довгого життя, склад проводу консервативної опозиції в палаті громад має поважне значення.

Микола Подгорний — найгрізніший суперник Брежнєва і Косиґіна

Москва. — Західні обсерватори в Москві не вірять у тривкість теперішньої „колективної" системи правління на Кремлі й у довготривалу гармонію між новими правителями. Це переконання скріплене заввагою британського міністра закордонних справ Патріка Ґордона Вокера на його пресовій конференції після наради у президента Джансона у Білому Домі, що він не вірить в довговічність теперішнього нового проводу в СССР та що ту саму думку поділяють і американські керівні чинники. У зв'язку з цим в західній пресі появились коментарі, які звертають увагу на особу Миколи Подгорного — п'ятого з черги „колективного" правителя, після Леоніда Брежнєва, Алексея Косиґіна, Анастаса Мікояна і Міхаіла Суслова. Ще Хрущов буцім - то протеґував Підгорного, як противагу до щораз більших впливів Брежнєва. Звертає увагу також підвищення до високого військового ступня (генерала?) шефа совєтської поліції Александра Шелепіна, який разом із маршалом Маліновським, військовим міністром, приєдналися до змови проти Хрущова.

Франція і Совєти погоджуються у двох найважливіших справах

Париж. — Один із найповажніших французьких часописів „Ле Монд" висловив думку, що між Францією і Совєтським Союзом велись в останньому часі тайні розмови, які мали на цілі —наближення між тими двома державами та спіралися на факті, що обидві держави займають однаково становище в двох найважливіших нині справах: за „невтралізацію" південної Азії і проти морської фльоти з різнонаціональною залогою та атомовими ракетами „Поляріс", під зверхністю Америки або НАТО. —Хоч мотиви обох тих держав в кожній з отих справ інші, проте Москва вдоволена, що знайшла в цих справах союзника у Франції. Америка, як відомо, заанґажувалась цілим своїм престижем в Південному В'єтнамі й Ляосі та в створенні морської атомової фльоти головно з участю Західньої Німеччини. Опозиція Франції підриває позицію Америки в спричинює незгоду в НАТО — а це саме є по нутру Москви. Коли тепер Франція погодилася дати Совєтам 350 мільйонів семирічного торговельного кредиту, то це доказ, що французько-совєтські залицяння дають конкретні висліди. Не відомо тільки, які концесії признала Москва Франції.

КОНЦЕРТ ПІЯНІСТКИ ЛЯРИСИ БОРУШЕНКО В РІО ДЕ ЖАНЕЙРО

Ріо де Жанейро, Бразилія. — В суботу 17-го жовтня ц. р. тут відбувся концерт молодої і багатонадійної української піяністки Лариси Борушенко, українки з Куритиби. Відбувався цей перший в Ріо де Жанейро концерт Лариси Борушенко в домівці „Про Арте" й українська піяністка здобула признання і дуже добрі оцінки музичної критики. У програму концерту входили твори Бетговена, Шумана і Бели Бартока.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

У Листопадові Роковини

Листопадовий Чин — проголошення української державности у Львові та в інших містах Західньої України, збройна боротьба проти Польщі за вдержання й утривалення тієї державности — не був виявом незалежницьких змагань і аспірацій тільки Галицької України, відокремленим від змагань великої більшости українського народу. Після створення Леґіону Українських Січових Стрільців у 1914 році, напередодні першої світової війни, дата 1-го листопада 1918-го року була черговим етапом на шляху до української соборности — до встановлення Української Самостійної Соборної Держави на всіх українських землях.

Так само, як головною ідеєю-імперативом Українського Січового Стрілецтва було „визволення України з московських кайдан", до тієї ж мети прямували, за досягнення її боролися творці 1-го Листопада. За повне визволення центральних і східніх українських земель з-під московської залежности, за суверенну українську державність боролися не тільки Українські Січові Стрільці. Їх еманацією стала в 1917-му році нова, уже загальноукраїнська соборницька військова формація, створена у висліді Березневої революції на Україні — Корпус Січових Стрільців під командуванням полковника Євгена Коновальця. Сформована в процесі збройної боротьби із польськими наїзниками, Галицька Армія перейшла Збруч, щоб стати на допомогу Армії УНР в її боротьбі з червоними бандами і з загонами московських чорносотенців. Цю боротьбу УГА вела під гаслом „через Київ до Львова" — і витримувала її, не зважаючи на всі „чотирикутники смерти", пошесті тифу і збройні операції на всіх фронтах аж до кінця визвольних змагань. Світлими моментами цієї визвольної боротьби було не тільки проголошення незалежности України 22-го січня 1918-го року, але й акт української соборности 2-го січня 1919-го року і спільний похід українських армій на Київ у серпні 1919-го року.

Так у боях і походах, в одностайності думок і змагань, в єдності пролитої крови і відданого за Україну життя формувалася, укріплювалася українська суверенність і незалежність, здійснювалася соборність розділюваних довгими віками українських земель. І все те родилося із запалу й віри сотень юнацтва Галицької України, що п'ятдесят років тому виходило в рядах УСС у нерівний бій з московськими арміями, із шалених дум горсток українців - вояків російських армій, що в революційних місяцях 1917-го року кинулися організувати українські полки, відроджувати українську армію. Збройний чин крутянських юнаків, Листопадовий Зрив у Львові, — це було те, що лягло в основу визвольних змагань 1917-20 років і всієї сучасної боротьби українського народу за визволення України, за належне їй місце у народів вольних колі.

День Першого Листопада 1918-го року не відокремлений епізод в новітній історії України. Це черговий етап в одностайній своїм цілеспрямуванням незалежницькій боротьбі українського народу, започаткованій ще визвольними війнами гетьманів Богдана Хмельницького й Івана Мазепи, відновлений у могутніх візіях української слави і волі Тараса Шевченка. Це на „шалених думах" цих великих мужів України виховувалися й росли ті, що в роки революції організували українську армію, і ті, що в листопаді 1918 стали на оборону українського Львова.

Головне: голосувати!

За два дні перед виборами ніхто нікого вже не розпропаґує голосувати за такого, а не іншого кандидата. Кожний виробив собі вже свій погляд, що його має проявити 3-го листопада цього року. Хай кожний діє за своєю совістю. Але ніхто не сміє сидіти в дні виборів удома! Піти до виборчої домівки і проголосувати — це річ громадської моралі, це — громадський обов'язок. Право голосування є найбільшим привілеєм кожного американського громадянина і зрікатися цього права не може ніхто, свідомий значення виборів у демократичній країні, де правління державою, де політика держави, де воля всього народу залежать від волі всіх тих громадян, які свою волю мають проявити у виборчому акті.

У цьогорічних виборах коло 113 000 000 американців мають право голосування. На превеликий жаль, фахівці від виборчої аритметики передбачають, що яких 40 000 000 виборців знову будуть абсентуватися. Це величезне число неголосуючих в Америці є предметом насмішок збоку европейських коментаторів і загадкою для американських політичних аналітиків. З усіх численних причин, які складаються на той абсентеїзм — вигідництво, брак зацікавлення взагалі суспільно - політичними справами, низький ступінь культурно - політичної зрілости у деяких прошарків народу, невдоволення всіма кандидатами — найбільшою причиною є самозадоволення, ославлене американське „комплейсенсі". Люди пройнялися нинішнім станом добробуту і мілітарною силою ЗДА, вони переконані, що так воно „все одно" залишиться без уваги на те, хто замешкає у Білому Домі, і тому вважають, що „без мого одного голосу обійдеться".

Поминаючи те, що такий підхід характеристичний для громадсько - політичного примітивізму, його не можуть присвоювати американські українці. Бо коли дехто з американців може бути „самовдоволеним", то ніяк не можуть бути самовдоволеними американці українського роду, для яких, поруч з американською проблематикою, існує ще проблематика українська. Американські українці поділяють з усіма іншими громадянами цієї країни журбу за здорову економіку, за те, щоб не було безробіття, за всебічну суспільну опіку, за процвітання шкільництва, за щораз густішу сіть найкращих шляхів. Але американським українцям особливо лежить на серці, щоб З'єднані Держави були лідером вільного світу, щоб вони виступали в обороні волі всіх поневолених ще країн і народів, щоб вони якнайенергійніше протиділяли російсько - большевицькому імперіялізмові.

В усіх цих справах не вільно проголошувати гасла „моя хата скраю". Треба манифестувати своє активне зацікавлення всіма цими справами. Хто не голосує — не має права забирати слова в справах державної внутрішньої і закордонної політики, не має права її критикувати і не має права вимагати, щоб Уряд рахувався з українським становищем. Тільки масова громадська діяльність і масова участь у виборчому акті можуть звернути увагу на українську суспільність, як на свідомий, зорганізований, конструктивний елемент і придбати повагу українській спільноті та українській справі.

Хай кожний голосує, як йому диктують його політичні погляди, його совість, його симпатії. Але нехай голосує, а не збільшує собою масу „невтральних" Бо у світі нема місця для „невтральних" українців.

Роман Купчинський

НІБИ СНИТЬСЯ

Ніби сниться: заквітчана площа,
Ріки прапорів, море голов,
І та пісня — з усіх найдорожча,
І те серце — роздвоєне знов . . .

І нараз — все затихло як камінь,
Тільки сонце на кожнім лиці.
Перед нами не вправи вінками,
Але кріси, багнети . . . стрільці!

Ніби сниться: на сході б'ють громи,
Кров пожеж багрянить небеса,
В попелищах церкви і хороми,
І бездомний народ по лісах.

Та не згасло у грудях завзяття!
Стрий, присяга, купований кріс,
І забуте старе Закарпаття,
І сліди ще князівських коліс.

Ніби сниться: Бескид, сніговії,
Темні звори, розбиті хати,
І розгублені в зворах надії,
І хрести, і хрести, і хрести . . .

Леся Лисак

ЛИСТОПАД

Коли ви хочете розказати про щось дуже зворушливе, дуже дороге й прекрасне — вам інколи не вистачає слів. Або слова, які ви знаєте, знечев'я видадуться вам блідими. Тоді починає говорити ваша душа.

Я маю на думці Листопадову Містерію. Скажіть, як можна розказати про неї словами?

Про листопадову ніч — знаменну і потужну — коли рішилося „бути чи не бути" земель королівських Данила?

Про ніч байронівську — вітряну і беззоряну, коли наперекір темряві розгорілась полум'ям заграва волі?

Про ніч, коли горстка вояків у сіро - голубих мундирах пішла слідами шляхетного лицаря Дон Кіхота боротися за честь і славу прекрасної Дульцинеї — чарівної України?

Про тих вояків — людей ніби звичайних, а проте незвичайних, бо вони мали відвагу крикнути світові голосом своїх крісів, що ми — теж Нація?

Про задум їхніх буйних голов стрілецьких, про порив їхніх сердець кипучих, про любов від життя сильнішу, про діло їх одчайдушне, Червоною Калиною замаяне?

Хто може розказати звичайними словами про леґенду Ночі Листопадової?

Зате кожного року, коли вулицями нашого міста прозоро снується Осінь, кладучи на землю мальовані багрою і золотом кленові листки, у вашій душі відбувається Листопадове Дійство. Вітер із-за моря, вітер звідтіля, прилітає під ваше вікно і співає свої чудернацькі пісні, а потім бере в танок верхів'я дерев. Він — вітер звідтіля — сердитий, бо він не любить зайд, які тепер ходять по вашій і його землі. І він прийшов перевірити, чи ви ще пам'ятаєте . . .

Але як ви могли б забути? . . . Бо коли об шиби торкнеться задуманий листопадовий ранок, вам несподівано причуються воякі кроки на каменях Ринку. Кроки вояків, що вночі вивісили прапор на вежі Ратуша . . . Прапор, що плив у небо і щось розповідав хмарам. Він сам був як небо, позолочене сонцем. Він був наш. Правда як гордо звучать ці слова в ушах людей, які завжди мусіли дивитися на чужі прапори?

Він — наш прапор — був прекрасний і дуже-дуже дорогий. Кажуть, що його виткали машини, але я думаю, що постав він з ниток багатьох тисяч сердець. І ви почуєте, як прапор вітали і благословили дзвони Святого Юра. Вони грали так, як на Великдень, а може ще й краще, хоч це був не Великдень, а — мрячний листопадовий день. Але дзвони знали, що сталося, бо вони ждали на цей день довгі-довгі роки . . .

А прапор кланявся дзвонам і просив, щоб вони передали вістку всій землі, всім містам, селам і полям. А люди на вулицях дивилися на прапор, слухали пісні дзвонів, і їм здавалося, що таки Великдень або . . . або сон . . . Скажіть, як можна розказати словами про це все?

Для тих, що пишуть мудрі книги історії, Листопад — це історична подія. Велика і безперечно важлива подія, і вони розкажуть нам про неї по-вченому.

Для тих, що творили Листопад — це частина їхнього серця, і вони розкажуть вам про нього піснею своєї душі.

Для тих, що прийшли пізніше і знають про Листопад лише з книг і розповіді вітрів — це щось більше як історичний момент і сильніше як спогад.

Бо спогади, як засушені квіти, блідиуть щораз більше, і їхнє місце в альбомі. А Листопад і вітер з України приходять незмінно щороку, і їхнє місце — у нашому житті.

І тому Легенда Листопада стоїть на межі мрії і реальности, мов містична Чаша Граля. У Чаші Граля зберігаються дорогоцінні краплини вічно живої крови, і, поки Нарід буде в неї вірити і нею дорожити, доти жаден ворог не зможе його знищити . . .

● **Пен Мінг-мін,** 41-річний професор політичних наук в університеті в Тайпей, столиці Тайвані (Формози), був арештований під закидом, що він активно сприяв самостійницькому рухові тайванців, які не признаються до етнічної приналежности з китайцями та відстоюють право автохтонів до правління на Тайвані. Тайвань (Формоза) є, як відомо, осідком вільно-китайського уряду під кермою Чіянґ Кай-шека.

Іван Порптко

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ ІНВАЛІДІВ

Воєнні інваліди — колишні українські вояки, віддали те, що мали найдорожчого і що не можна набути навіть за великі скарби — своє здоров'я. Склали його на жертвеннику Волі не тільки своєї Батьківщини — України, але й усіх вільних людей, щоб були вільними від страху, щоб могли жити в спокої, мирі й добробуті, як ми тут живемо.

Українських воєнних інвалідів у вільному світі є понад 400, а немічних — понад 200 осіб, які потребують постійної нашої опіки. Дві третини живе в Европі, переважно в Німеччині, понад 200 у Північній і Південній Америці.

Мінімальної інвалідської допомоги - ренти не вистачає навіть на скромний прожиток, а є багато таких, які не мають формального права й на ті скромні ренти. Вони потребують постійної допомоги української суспільности.

Здаємо собі справу, що потреби великі й різнородні — церкви, школи, сироти, пакунки рідним за залізну заслону. Так, це правда, всім треба допомагати, а зокрема нашої допомоги потребують організації (УККА та інші), що ведуть політичну боротьбу за визволення України. Не розв'язана ще й досі проблема залишенців та втікачів (ЗУАДК).

З різних сторін звертаються до нас по пожертви, і то на справи, гідні нашої підтримки.

Одначе, жертвуючи на різні цілі, не забуваймо бодай раз на рік про українських воєнних іваліділів — учасників збройної боротьби, що в Українському Війську втратили зовсім або частинно можливість працювати на своє і своєї родини удержання.

Українці в ЗДА назагал розуміють велику вагу допомоги колишнім учасникам визвольної боротьби, бо від самого початку включилися в організовану допомогову акцію українським воєнним інвалідам і кожного року в листопаді переводять збірки на Дар Українському Воєнному Інвалідові.

У минулорічній збірці зібрано $11.236,79, з чого вислано СУВІ для розподілу в Німеччині й Австрії — $5.225. Вислано допомогу за залізну заслону в сумі — $1.413.50. 30 колишнім українським воякам у Північній і Південній Америці вислано — $4.000 Ця допомога, яку можна було уділити тільки завдяки жертвенності української громади в ЗДА, злагіднила у великій мірі незавидну долю знедолених інвалідів.

З признанням зазначуємо, що і цього року в збірковій акції поза комбатантськими організаціями беруть участь Відділи УККА, УНСоюзу, молодечих організацій, кілька відділів інших братських союзів, Союз Українок і ін.

Постійними збирачами, що з великою жертвенністю переводять листопадові збірки у своїх місцевостях, є такі громадяни: інж. Мирослав Лібер, Гари; З. Петрина, Гаммонд; Юрій Німилович, Індіянаполіс: Богдан Козак і Іванна Ґілевич, Гартфорд; Василь Хімчак, Ґластонбери; Іван Тарнавський, Писфілд; Богдан Максимчук, Балтимор; Українська Американська Громада, Омага; Євген Кондратюк, Байон; д-р Іван Куйдич, Вейнленд; Степан Винниця, Віпані; Ірина Левицька, Елізабет; інж. Михайло Ромах, Кемден; О. В. Танчак, Ню Бронсвік; В. Дебайло, Плейнфілд; д-р Зенон Гіль, Трентон; проф. Теодор Мацьків, Акрон; д-р Роман Стахура, Янґставн; Осип Сарахман, Честер; Йосип Ярема, Плейнфілд; Українська Радіопрограма, дир. Михайло Комічак, Піттсбурґ; Іван Стерпак, Павтукет і ін.

Годиться відзначити також жертводавців - добродіїв українських воєнних інвалідів: Неоніля Кліщ, д-р Володимир Кліщ, Філядельфія; Іван Сарвади, Шикаґо; д-р Роман П. Смик, Коал Сіті; д-р Ярослав Михайлович, Монтецело; О. П. Маєвський, Лос Анджелес; Дан Санчук, Сонома; Орест Колтунюк, Денвер; д-р Антін Жуковський, Стіл; І. І. Різник, Енґлістон; Р. Кулиняк, Нюарк; Стефан Рудий, Боффало, Павло Кісь, В. Ісліп; Дмитро Мачалаба з родиною, Клівленд; Михайло Танський, Ленчастер; Тома Томків, Мерон Стейшен; М. Флис, Павтукет. Кожного року своїми пожертвами допомагають вони інвалідам.

В останнім збірковім році у поодиноких громадах зібрано (в долярах): Ню Йорк — 2.014.00; Філядельфія 1.838.; Шикаґо 1.721.80; Нюарк 736. 65; Клівленд 636.00; Рочестер 597.50; Честер 482.82; Боффало 450.00; Піттсбурґ 336.-50; Гартфорд 258.50; Ню Гейвен 216.00; Амстердам 181.00; Балтимир 178.00; Сиракюз 155.00; Трентон 144.50; Лос Анджелес 133.50; Бриджпорт 116.52; Редінґ 96.00; Міннеаполіс 85.00; Покіпсі 78.00; Ютика 61.50; Гаммонд 59.00; Ґари 51.40; Акрон 50, решта — нижче за $50.

Циферний вислід збірок по окремих громадах різний. Він виявляє, що жертвенність громадянства залежить головно від доброї волі та енергії людей, які посвячують свій час на переведення збірки.

В день Листопадових Роковин, а зокрема золотих роковин найстаршої нашої військової формації новітньої доби — Українських Січових Стрільців пригадуємо про українських воєнних інвалідів. Як щороку, так і в цьому році українські комбатантські організації: ОбВУА, Братство УСС, Братство колиш. Вояків 1 УД УНА і Об'єднання кол. Вояків УПА через Суспільну Службу Комбатантів переведуть у листопаді збірку на Дар Українському Воєнному Інвалідові.

Треба сподіватися, що всі українці виявлять свої патріотичні почування щедрими пожертвами на допомогу колишнім українським воякам, що в збройній боротьбі втратили своє здоров'я.

Сповнім же гідно свій почесний обов'язок супроти 1-го Листопада 1918-го року, який розбудив приспане почування до України й від того часу щорічно скріплює віру в остаточну перемогу українського народу!

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила.

Кожний голос важить багато

3-го листопада американський народ вибиратиме Президента З'єднаних Держав, наймогутнішу з усіх обраних осіб у цілому світі, 35 сенаторів, 435 членів Палати Представників, 26 губернаторів та безліч стейтових, повітових і льокальних урядовців.

Приблизно 75 000 000 американців мають подати свої голоси. Зважаючи на таке велике число, кожний окремий виборець іноді думає, що він може залишитися вдома в день виборів, особливо якщо надворі погана погода, або йому далеко чи незручно добиратися до виборчого пункту. Один його голос — може він думати — не має значення . . .

Нема нічого дальшого від правди. Кожний голос має значення. Дуже й дуже часто різниця в один голос рішала справу вибору льокальних або й стейтових представників, а іноді і самого Президента. У 1884році, наприклад, менше як один голос на район в стейті Ню Йорк вирішив обрання республіканця Джемса Блайна, а не демократа Гровера Клівленда. У 1916 році, якби ще один прихильник республіканця Еванса подав свій голос за нього в стейті Каліфорнія, Вудро Вільсон не став би Президентом.

В 1948 році, якби Томас Дюї дістав по одному голосові більше в Огайо та Каліфорнії, наслідки виборів були б цілком інші. Багато республіканців думали, що Дюї напевно буде обраний, і не пішли голосувати, внаслідок чого переобрано на президента Гаррі Трумана.

У 1960 році Джан Ф. Кеннеді був обраний невеликою перевагою голосів проти віцепрезидента Ніксона. Кеннеді дістав лише на 120 000 голосів більше, із загального числа 69 000 000. Досить було тільки одного голосу на район у чотирьох стейтах — Іллиной, Мізурі, Ню Джерзі та Тексасі — і переможцями були б Ніксон і Ладж.

Ще ніколи один голос так багато не важив, як у 1962-му році: губернаторів у Майні, Ровд Айленді і Північній Дакоті обрано перевагою в один голос на район. У Міннесоті 91 голос вирішив обрання губернатора. Клясичним прикладом можуть бути наслідки виборів в 1839 році. Суддя Маркус Мортон був обраний на губернатора Массачузетсу одним голосом із 102 066 усіх поданих голосів. Один-єдиний голос дуже часто вирішує справу перемоги або поразки. Саме ваш голос може бути тим, що зробить різницю.

Отже, кожний голос важить багато. І щоразу, коли американський громадянин не уважає за потрібне прийти на вибори і подати свій голос, демократія програє. Чим більше осіб бере участь у виборах, тим більше ми можемо бути певні, що матимемо уряд — за словами Лінкольна — з народу, через народ і для народу, уряд, що репрезентуватиме інтереси всіх нас.

У день виборів ваше голосування є ніщо інше, як висловлення ваших поглядів. Таким чином ви обираєте тих, хто керує вашою країною, визначає ваші податки, провадить політику, яка впливає на все ваше життя, і будує світ, у якому ви й ваші діти живете. Висловлюйте свої погляди, беріть участь у виборах, незалежно від того, чи це льокальні вибори чи загальноамериканські.

Американська Рада

Володимир Янів

МІЖ СПЛЕТОМ ДРАКОНА Й МЕДАЛЬЙОНОМ ХРИСТА

(ПОДОРОЖНІЙ ЕСЕЙ З НОРВЕҐІЇ)

(5)

„Селянськість" норвезького міста виявляється також у чистоті, при чому під чистотою в даному випадку треба розуміти цілком спеціяльну прикмету. Незаперечно, міста у Норвеґії чисті, чим вони менші, тим чистіші. Але саме останнє зауваження насуває думку, що та фізична чистота є виявом внутрішньої чистоти. В Норвеґії мало зустрічається тієї суспільної покиді, якої так багато в портах і яка самим своїм зовнішнім виглядом викликає огиду й острах. З цього погляду Осльо таки справляє найгірше враження, бо сюди стягається не тільки еліта, але й всі перелетні птахи, ласі на легку наживу. Проте, перше враження може бути надто суб'єктивним, — і з цього погляду було для мене дуже цікавим, що перша прогулянка поза Осльо, яка вела через міста й села, знову підкреслила контраст: в першій хвилині я не усвідомив навіть причини, а тільки мене зразу вдарили чистота, спокій, гармонія.

Та душевна чистота, яка породжує довір'я і почуття безпеки, тісно в'яжеться із чесністю, — зрештою — також типовою для селянина, в якого менше „задніх думок", ніж у спритнішого та меткішого міщуха. В Норвеґії не треба знати відповідника до італійського „кванто коста" („що коштує"), без якого не можна рушитися в тій південній, дуже симпатичній країні. Ціна є ціна, і в крамниці, й у готелі. Я декілька разів не міг заздалегідь домовитись щодо винайму кімнати, а просто мусів брати останню можливу. І ніхто ніколи не використав цього мого положення, хоч до наступного готелю було два - три десятки кілометрів.

А в Зондалі, отже в селі, що є осередком туристичного руху, кондуктор автобуса радив французьким туристам залишити речі просто на площі, а самим іти полагоджувати свої оборудки. Цікава була перша реакція французів, але коли їхня норвезька супутниця, порадила те саме, вони залишили свій багаж на декілька годин без догляду. Залишив і я, пішовши на розшуки кімнати. Не радять цього робити в Осльо, де після війни багато дечого змінилося.

Скандинавці люблять підкреслювати, що у них багато спільного, але мені здається, що саме та селянськість відрізняє норвежців від їхніх найближчих сусідів. Вони, як і шведи, замкнені і не скорі до контакту, але у шведів є домішка гордости. Можливо, причиною цього був факт, що Швеція ще відносно недавно була імперією з широкими амбіціями, тоді як норвежці мусіли перейти століття неволі. Однак норвежці, при своїй замкнености, сказати б, простіші, доступніші. Натомість данці видаються мені типовими дрібноміщанами, добросердними, одвертими, веселими, але дріб'язковими і закоханими в позолочені цяцьки.

Норвежці чемні, але не ввічливі, і це ще раз підкреслює їх замкненість у собі. Ні в бюрах, ні в крамницях вони не кваплятьcя. В готелях я ні разу не зауважив, щоб власникові „залежало" на клієнтові. Його відповіді речеві, але такі короткі, що викликають враження, ніби він нерадо винаймає кімнату.

Дальшою рисою, що випливає з „сельнськости", є консерватизм норвежців, при чому відразу треба застерегтися, що той консерватизм аж ніяк не заперечує їх поступовости. Консерватизм без поступовости — це назадництво, але поступовість без консерватизму, вічне шукання нового — це духовий анархізм, духове босяцтво без закорінення в щось тривке, вартісне.

Отож консерватизм норвежців не заперечує факту, що вони мають одно з найпоступовіших у світі соціяльних законодавств, а технізація країни робить постійні поступи. Тому, наприклад, в електрифікації країни Норвеґія стоїть на першому місці, а в її індустрії працює вже більше людей, ніж на ріллі. Норвеґія має третю щодо величини торговельну фльоту, хоч в часі останньої світової війни втратила близько половини своїх кораблів. В риболовлі норвежці займають перше місце серед усіх европейських народів, а в китоловлі — перше місце в світі. Звичайно, вони мають чи не в кожному місті музеї мореплавства, дуже багаті й старанно упорядковані. У Зондейфйорді, де причалюють китобойні фльотилії, є окремий музей китоловлі. Головний корабель фльотилії — це величезна фабрика, яка на день може спрепарувати 25 китів, при чому один кит дає пересічно 18 тонн товщу.

Вертаюся до проблеми консерватизму норвежців. Отож консерватизм цього народу бачили ми у консервації домів з повним утриманням стилю. Це найкраще можна прослідити у ґалерії Гаакона в Берґені, королівському будинку із 13 ст., призначеному для різних святкувань, бенкетів, весіль, державних прийнять. Будинок, ще в середньовіччі занедбаний, був поважно пошкоджений під час останньої війни, коли в гавані вибухнув німецький корабель з амуніцією. Отож після війни його старанно реставровано, при чому затримано навіть ті партії скель, до яких добудовано стіни. Це надає вигляду первісности, строгости, історизму. Також уся обстанова втримана у стилі: прості крісла при зсунутих разом столах.

Зовсім подібні залі з аналогічною обстановою можна бачити у старих торговельних чи цехових домах („Шетстуене"), які вдавнину мали клюбовий — розваговий — характер. Отож, не було тут звичаю сідати при одному спільному столі, але творилися малі, на 4 - 6 осіб товариства, згідно із індивідуалістичною вдачею. Цей самий принцип затримано й у численних залях Гааконової ґалерії. На столах стоять такі самі свічники й свічі.

Не менше цікавою є декорація головної репрезентативної залі, проєктована відомим малярем Герґартом Мунте, який і на ґобеленах і на бічному фризі на стіні свідомо нав'язав до рунічних символів і до стилізованих ґіратичних постатей, в яких воскресли середньовічні мотиви. Мунте так послідовно плекав цей стиль у своїх графіках і картонах для вітражів чи ґобеленів, що дехто з істориків мистецтва висловив сумнів, чи він самостійний мистець, чи тільки наслідувач. А проте, Гааконова ґалерія створює глибокий настрій.

Рунічні мотиви й спрощені людські чи тваринні постаті в лінійному „ломаному" оформленні без заокруглень характеристичні для Норвеґії та її мистецтва, — вони й у вишивці, і в плетенні светерів. Звичайно, при механізації, зразки светерів також щораз більше стандартизуються, хоч добір кольорів і кількостей застосованих узорів може ще задовольнити вибагливі індивідуальні смаки. І зв'язок між вишивкою і светером очевидний!

Традиція рун веде дуже далеко, — у прагерманські часи, коли руни мали своє культово-маґічне значення заклину, чарів (первісно „руна" значила „таємниця"). Їх вирізьблювано на різних предметах, з часом, зокрема, на каменях, які, правда з відповідним рунічним написом, перейняли культову ролю, насамперед як намогильні камені, згодом як пам'ятники чи предмети таємного почитання.

(Далі буде)

З НАШИХ БУДНІВ

ПАМ'ЯТНИЙ ЧЕТВЕР

Так, це сталося в той пам'ятний четвер 15-го жовтня ц. р. В нашій рідній Філядельфії. Стою собі, чуєте, якраз на Бродстріті, навпроти українсько-американської республіканської кватири ім. Івана Одежинського, подивляю велике вікно, закосичене портретами й хоругвками, а зокрема новий герб Республіканської партії — слона з тризубом. Аж тут з крамниці „Салямандра" вискакує наш відомий бизнесмен, п. Гаврилів та й чукає:

— Ви вже знаєте? Чули, що сталося?

— Так, знаю, — кажу той бос уже десь баранів пасе в якомусь колгоспі, якщо не помандрував на сумовито. — „Кардинали" набили наших „Єнків", і я програв два таляри...

— Начхайте ви на ваших „єнків"! — махнув рукою п. бизнесмен. — Тут розіграються події світового маштабу, а він про бейзбол торочить... Добродію, саме подали по радіо, що Нікіта Хрущов пішов у дубину! В Кремлі нова власть — Брежньов з Косиґіним!

Почувши таку новину, я в першій опалі подумав собі — біда! Ой, буде скандал! Оце ж десь, саме тепер, виходить з друку жовтневе число „Лиса Микити" і на першій його сторінці, вже за традицією, напевно красується велика, вишкірена машкара Хрущова, а потім ще кілька менших карикатур Нікіти на дальших сторінках... Значить — вийде компромітація, прошу панства! Ми тут йому, ідолові, робимо рекляму як диктаторові, прем'єрові, великому босові, а лоно Леніна - Сталіна!..

А що ж виявилось?.. Мій страх був цілком зайвий! Як я взагалі міг подумати про якусь компромітацію, знаючи, що „Лис Микита" має такого геніяльного редактора, як наш Е К О! Дивне - диво! Як він любив малювати того Хрущова, як часто оздоблював ним сторінки „Лиса", а якраз до цього, жовтневого числа, ніби надхнений віщим духом, не дав ні одної карикатурки бувшого чермана, ні одним розчерком пера його не відмітив!

Інша справа, що після „димісії" Нікіти Сергійовича наш дорогий ЕКО не почуває себе надто щасливим... Бо до Нікіти він уже мав набиту руку, міг його малювати насліпо, з заплющеними очима, так само, наприклад, як во время оно малював Сталіна, Гітлера чи небіжчика Пілсудського... А тепер, як кажуть русскі, „давай сначала" набивати руку, заправлятись до портретування нових кремлівських богів! Цим разом, виходить діло, прийдеться малювати двох чи й трьох халамидників укупі, бо покищо не знати, котрий котрого висадить з сідла і пішле там, де раки зимують.

Словом — має мороку наш ЕКО з колективним керівництвом, але, покищо, він відклав цю проблему на дальший плян, бо підготовляє спеціяльне стрілецьке число „Лиса Микити", що вийде в листопаді і буде присвячене 50-річчю Збройного Чину Лицарів „Червоної Калини", тих славних хлопців - добровільців, яких і наша нюйоркська громада пошанує Святковою Академією 1-го листопада, з участю „Театру в П'ятницю" із рідної Філядельфії.

Ікер

Дар Українському Воєнному Інвалідові

Традиційним звичаєм і в глибокому почутті журби про тих, що у збройній боротьбі за волю України втратили своє здоров'я та цілком або частинну здібність до праці — звертаємося до Українського Громадянства з гарячим проханням і цього року скласти щедрі пожертви у листопадовій збірці на Дар Українському Воєнному Інвалідові.

Під опікою Суспільної Служби Комбатантів є ще тепер понад 400 воєнних інвалідів, немічних колишніх українських вояків та вдів і сиріт по них, які ждуть нашої допомоги.

У минулорічній листопадовій збірці українська громада в ЗДА зложила на благородну ціль допомоги українським воєнним інвалідам 11,236.79 долярів.

Суспільна Служба Комбатантів сподівається, що доля і недоля наших інвалідів — кол. українських вояків й далі не перестане бути голосом совісти та найбільшою турботою нашого громадянства у вільному світі.

ЗА СУСПІЛЬНУ СЛУЖБУ КОМБАТАНТІВ:

Іван Порятко, голова; Ярослав Колодій, заст. голови;
Антін Маланяк, секретар;
Іван Данківський, Стефан Гула - Шеремета,
Михайло Бурчак — члени.

Адреса:
Social Service of Ukrainian War Veterans
1321 W. Lindley Avenu, Philadelphia 41, Pa.

Українська хроніка

- У західньонімецькому журналі „Христос і Світ" німецький публіцист Клаус Менерт надрукував спогади про недавні перебування в Москві. У них, між ін., згадує, що в одному з московських кінотеатрів, під час показу вручення Хрущову Шевченківської премії — вся заля вибухнула сміхом. Це, очевидно, була реакція на те, щоточасний совєтський диктатор не мав нічого спільного з Шевченківським ювілеєм та не мав жадних заслуг, щоб таку нагороду одержати.
- 40-річчя діяльности „Просвіти" в Аргентині було відзначене 11-го жовтня святковими зборами, посвяченням прапору „Просвіти" і великим концертом у м. Вілді, в районі Буенос Айресу.

УКРАЇНСЬКА ЖІНОЧА ДОПОМОГОВА ОРГАНІЗАЦІЯ в НЮ ЙОРКУ
повідомляє з жалем усе своє Членство про смерть своєї довголітньої та заслуженої членки

✝

СВ. П.
НАТАЛІЇ ЯВОРСЬКОЇ

яка померла по довгій та тяжкій недузі, заосмотрена Найсвятішими Тайнами, дня 21-го жовтня 1964 року.

Похорон відбувся дня 24-го жовтня 1964 р. з пох. заведення П. Яреми до церкви св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку, а звідтам на українську секцію цвинтаря Gate of Heaven.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів на свіжу могилу Покійної, Організація пожертвувала Поминальні Служби Божі та $20.00 на радіопрограму оо. Василіян у Ню Йорку.

З МУЖІ, ЯКІ ДБАЮТЬ ПРО НАРІД

Вселенський Собор нараджується над справами подружжя і контролі народин

Рим. — Вселенський Собор, який дебатує над декретом про „Церкву в модерних часах", переводив в четвер 29 жовтня дискусію про подружжя і проблему контролі народин, при чому три дуже видатні члени Собору висловились недвозначно за потребою ревізії дотеперішнього строгого догматичного становища Церкви в цих справах. По такій лінії висловлювалися канадійський кардинал Поль Еміль Лежер з Монтреалу, бельгійський кардинал Лео Розеф Суененс з Брюсселю і патріярх з Антіохії Максімос IV. Їхні виступи були оплескувані більшістю поверх 2.000 учасників Собору. Ті промовці не залишили сумніву, що треба зберегти канони про святість і непорушність католицького подружжя і народжування дітей завдяки святим законам природи з Божого благословенства. Та водночас вони звертали увагу, що сувора заборона будь-яких штучних засобів контролі народин стоїть в суперечності з життьовою практикою, в якій мільйони вірних опинюються у важкому психічному конфлікті. Названі промовці пропонували, щоб для цих справ створено окрему Комісію з теологів, біологів і соціологів. На заторкнення цієї проблеми вирішно вплинула проблема перенаселення ґльобу.

Успіх Надії Комарницької в республіканській виборчій кампанії

У виборчій кампанії в користь Республіканської Партії в Арізоні успішну участь взяла студентка Надія Комарницька з міста Фініксу. У Прескоті, Арізона, були присутні республіканський кандидат на віце - президента конґресмен Вілліям Міллер, професор д-р Добрянський Петро Боднар, інж. Володимир Чопівський і парох о. Горошко та панна Комарницька Надія.

Конґресмен Міллер так був захоплений виступом панни Комарницької, що просив її їхати з ним до Лакпорту в Ню Йорку на започаткування його виборчої кампанії. Вона другого дня летіла з сенатором Ґолдвотером до Лакпорту, Н. Й., де нею так захоплювалися респу ліканські провідники, що пропонували їй їздити з ними під час виборчої кампанії, але вона відмовилася, бо не хотіла переривати своїх студій.

Вона є студенткою 3-го року політично-економічних наук. Надія є активною в студентському житті, де виступає в імені українців та їх репрезентує. Вона народилась в Австрії 1945-го року, є довголітньою пластункою і є членом УНСоюзу, так як і її ціла родина.

О. К.

Короткі вісті

• **На прийнятті**, яке влаштувала Протестантська Рада в місті Ню Йорку, передано нагороду колишньому президентові Двайтові Айзенгаверові за те, що він ціле своє життя віддано працює на те, щоб в світі панували засади волі й людяности. Ця нагорода („Фемілі оф Мен Аворд") є в формі золотого медальйона. Нагороду відібрав для свого батька його син Джан С. Д. Айзенгавер, бо колишній президент був тоді в шпиталі у Вашингтоні. Минулого року цю нагороду дістав був покійний президент Кеннеді в дні 8-го листопада 1963.

• **Комуністичні повстанці в Південному В'єтнамі** зорганізували добре свою медичну службу, разом із своїми польовими шпиталями, лікарями, медсестрами і складами ліків, головно американського походження, що їх комуністи купують на південно-в'єтнамському чорному ринку або здобувають у своїх воєнних випавах. Хоч південно-в'єтнамський штаб знає про різні такі повстанські медичні пункти, проте не ліквідує їх, що є ще одним доказом, що південні в'єтнамці не ведуть війни проти комуністів так, як слід би.

3І СПОРТУ

„ЛЕВИ" — „АВРОРА КІКЕРС" 10:0.

Шикаґо, 25-го жовтня. — У передостанніх змаганнях мистецького сезону „Леви" розгромили німецьку дружину з Аврори, відплачуючись так суперникові за нерішену 3:3 у грі весняного сезону. Ця одна точка, втрачена у нерішеній, бракує тепер „Левам", щоб здобути безконкуренційне перше місце Першої Дивізії Північ і знов повернутися до Вищої Дивізії. Перед „Левами" ще одні змагання з Вікінґами" виграна з якими дала б „Левам" однакове із „Ґрін Вайтс" число здобутих точок, тобто 25. „Ґрін Вайтс" вже скінчили гри і коли „Леви" зрівняються з ними точками, тоді Ліга визначить рішальні змагання за першість і аванс до Вищої Дивізії: Добиччю воріт у розгромі німців поділилися: М. Нога — 4, А. Козій — 2, Г. Рей — 2, І. Батиста і С. Дежурко по одних. Склад „Левів": О. Банах, В. Грушецький, Л. Бульба, А. Еліяшевський, З. Форович, А. Скороход, М. Нога, Ф. Діяз, А. Козій, І. Батиста, Г. Рей, С. Дижурко і І. Лоско.

Резерва „Левів" у послабленому складі програла несподівано з резервою „Аврори" 0:2 вже в останніх хвилинах гри. „Леви" не використали цілого ряду підворітних нагод.

Юнаки „Левів" закінчили перемогою 5:0 над Ріл Ф. К. сезон Південної Дивізії Юнаків на четвертому місці серед 10 дружин — учасників. Ворота в цій останній грі здобули: Ю. Суховерський (капітан) — 2, Мельник — 2 і Карпа — 1. Кінцевий рахунок юнаків „Левів" показує 23:13 точок і 44:-8 воріт.

„Левенята" справили найприкрішу несподіванку Товариству програною 1:4 з мексиканськими однолітками „Атласну". Після цього доріст „Левів" має рівне число точок зі суперником (22:2) і мусить грати ще рішальні змагання за першість.

„Крила" — „Кікерс" 0:3

Футболісти суміських „Крил" програли мистецькі змагання Вищої Дивізії з чемпіонами Дивізії. На щастя, програли також „Іґелс" і „Фіхте Рамс" свої мистецькі зустрічі, так, що „Крилам" залишається ще рятунок: виграти змагання з „Іґелс" і цим випередити напевно точками також „Рамс". „Крила вже мають 11 здобутих точок. „Іґелс" вже нічого не врятує від спадку, бо вони стоять на останньому місці; „Рамс" мають тепер 8 точок і перемогами в двох останніх грах могли б ще випередити „Крила" та зіпхати їх на передостаннє місце. Тому „Крилам" найкраще запевнити собі побут у Вищій Дивізії виграною з „Іґелс".

Петро Головатий

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

Збори Відділів Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 30-го ЖОВТНЯ 1964 р.

БРУКЛИН, Н. Й. Дуже важні збори Т-ва Запорозька Січ — 325 Відд. о год. 8 веч. в УН-Домі, 216 Grand St. Всіх членів присутність — обов'язкова. — А. Цюпа, секр.

Вступайте в члени УНСоюзу!